

## قوانین بخش نوآوری و اختراعات



### عنوان : ارائه طرح، ایده، دست‌ساز و پروژه نوآورانه مرتبط با حوزه محیط زیست و زیست فناوری

مطابق با ماده شماره ۱ فصل اول قانون ثبت اختراعات مجلس شورای اسلامی؛ اختراع نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار فرآیند یا فرآورده‌ای خاص را ارائه می‌کند و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری را حل می‌کند.

مهمترین رکن شرکت در این بخش ثبت یک پروژه نوآورانه و مبتکرانه مرتبط با حوزه محیط زیست و زیست فناوری می‌باشد.

## اختراع و نوآوری

اختراع، یک ترکیب، دستگاه یا فرایند جدید است. یک اختراع می‌تواند از یک مدل یا ایده از پیش موجود باشد و یا می‌تواند به طور مستقل درک شده باشد.

راه آهن، تقریباً مهم‌ترین اختراع در حمل و نقل زمینی

بر پایه ی قوانین ایران «اختراع» عبارت است از نوآوری‌ای که کاربرد صنعتی یا کشاورزی داشته باشد و شامل مواد دارویی و نرم‌افزار نمی‌شود.

قانون ثبت طرح‌های صنعتی، علائم تجاری و اختراع دو ویژگی را برای اختراع ذکر کرده‌است: ۱. یک ابتکار جدید باشد؛ ۲. دارای کاربرد صنعتی باشد. ابتکاری بودن اختراع یعنی اینکه اختراع برای شخص دیگری با مهارت عادی در صنعت مورد نظر اختراع، واضح و معلوم نباشد. یعنی درجه‌ای از خلاقیت و اندیشه در اختراع بکار رفته باشد. جدید بودن یعنی اینکه اختراع در آن صنعت یا فن از قبل موجود نباشد و در جهان جدید باشد. بسیاری به اشتباه فکر می‌کنند که کافی است که اختراع در ایران جدید باشد، در حالیکه قانون صراحت دارد به جدید بودن اختراع در جهان. کاربرد صنعتی به جنبه علمی و کاربردی محصول یا فرایند اشاره دارد.

### **\* مواردی که به عنوان اختراع قابل ثبت نیستند:**

کشفیات با توجه به قانون به عنوان اختراع قابل ثبت نیستند. به نظر می‌رسد علت آن این است که قانونگذار خواسته که انسان‌ها مالک چیزی شوند که خود ایجاد کرده‌اند و نه چیزهایی را مالک شوند که در طبیعت از قبل موجود بوده‌است.

نظریه‌های علمی و روش‌های ریاضی به عنوان اختراع قابل ثبت نیستند. به نظر می‌رسد علت آن جلوگیری از به انحصار گرفتن علم و دانش است.

برای حمایت از نرم‌افزارهای رایانه‌ای قانون خاص وجود دارد اما برخی از نرم‌افزارهایی که دارای ویژگی‌های اختراع باشند را می‌توان بعنوان اختراع ثبت کرد.

### **ثبت اختراع مستلزم تسلیم اظهارنامه به مرجع ثبت است.**

اظهارنامه ثبت اختراع باید در سه نسخه و در فرم مخصوص (الف - ۱) و به زبان فارسی تنظیم شده و پس از ذکر تاریخ، توسط متقاضی یا نماینده قانونی وی امضاء شود.

\* در صورتی که اسناد ضمیمه اظهارنامه و سایر اسناد مربوط، به زبان دیگری غیر از فارسی باشد، ارائه اصل مدارک مورد نیاز همراه با ترجمه عادی کامل آن‌ها الزامی است. مع‌ذک اگر ترجمه کامل این مدارک برای متقاضی میسر نباشد، می‌تواند خلاصه آن‌ها را به فارسی ضمیمه نماید. مرجع ثبت در صورت لزوم می‌تواند در جریان بررسی اظهارنامه، ترجمه رسمی مدارک مذکور را مطالبه کند. چنانچه اصطلاحات فناوری و علمی به کار رفته در اسناد مذکور، معادل فارسی نداشته باشند، ذکر همان اصطلاحات کفایت می‌کند. متقاضی باید اظهارنامه ثبت اختراع را به صورت حضوری یا با پست سفارشی و یا در چارچوب ماده ۱۶۷ این آیین‌نامه به مرجع ثبت تسلیم نماید. تاریخ وصول اظهارنامه یا تاریخ داده پیام، تاریخ اظهارنامه تلقی می‌گردد.

### **\* اظهارنامه ثبت اختراع باید حاوی نکات زیر باشد:**

۱- اسم، شماره ملی، نشانی، کدپستی، تابعیت و سمت متقاضی و در صورتی که متقاضی شخص حقوقی است ذکر نام، نوع فعالیت، اقامتگاه، محل و شماره ثبت، تابعیت، مرکز اصلی و عنداللزوم هرگونه شناسه دیگر آن الزامی است؛

۲- اسم، شماره ملی، نشانی و کدپستی نماینده قانونی متقاضی، در صورت وجود؛

۳- اسم، اقامتگاه و کدپستی شخص یا اشخاصی که صلاحیت دریافت ابلاغ‌ها در ایران را دارند، در صورتی که متقاضی مقیم ایران نباشد؛

۴- اسم، نشانی و شغل مخترع، در صورتی که متقاضی شخص مخترع نباشد؛

۵- عنوان اختراع به نحوی که اختراع ادعایی را مشخص سازد و مشتمل بر کلماتی مثل «بهتر» و غیره نبوده و ترجیحاً بین سه تا ۱۰ کلمه باشد؛

۶- تاریخ، محل و شماره اظهارنامه یا گواهی‌نامه اختراع در خارج، در صورت درخواست حق تقدم؛

۷- اطلاعات مربوط به اظهارنامه اصلی در صورت تکمیلی بودن اختراع؛

۸- تعداد صفحات توصیف، ادعاها، خلاصه توصیف اختراع و نقشه‌ها؛

۹- تعیین طبقه اختراع براساس طبقه‌بندی بین‌المللی اختراعات؛

تعیین ضمائم.

\*اسم و نشانی متقاضی مقیم خارج از کشور، علاوه بر فارسی باید به حروف لاتین باشد و با همان حروف نیز ثبت و آگهی شود.

## مراحل ثبت اختراع:

اظهارنامه تقسیمی باید دارای الزامات اظهارنامه اصلی بوده و در تسلیم آن نکات زیر رعایت گردد:

۱- شماره و تاریخ اظهارنامه اولیه؛

۲- در صورت درخواست حق تقدم از سوی متقاضی، ذکر شماره و تاریخ اظهارنامه نخستین، همراه با محل حق تقدم؛

۳- اصلاح توصیف، ادعا، نقشه و خلاصه توصیف مذکور در اظهارنامه اصلی؛

۴- مدارک مربوط به پرداخت هزینه اظهارنامه‌های تقسیمی.

\*در صورت ادعای حق تقدم‌های متعدد برای اظهارنامه اصلی، متقاضی اظهارنامه تقسیمی می‌تواند از حق تقدم یا حق تقدم‌هایی که از نظر موضوعی مرتبط با آن اظهارنامه تقسیمی باشد، استفاده کند.

### توصیف اختراع (description)

همانطور که قبلاً ذکر شد حق اختراع یک قرارداد دوجانبه است که از طرف دولت و قوه حاکمه با مخترع بسته می‌شود و دولت به مخترع در قبال افشای جزئیات اختراع و کمکی که به توسعه صنعتی و تکنولوژی آن کشور می‌نماید یک حق انحصاری غالباً ۲۰ ساله برای وی قائل می‌شود و برای تحقق این عقد دوجانبه متقاضی باید با ذکر جزئیات اختراع خود را توصیف و افشا نماید بنحوی که برای شخصی که دارای مهارت فنی عادی در آن رشته از صنعت است قابلیت بازسازی و اجرا را داشته باشد، بدین ترتیب مقنن وفق بند ج ماده ۶ قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶ در این راستا مقرر داشته است:

ادعای مذکور در اظهارنامه باید گویا و مختصر بوده و با توصیف همراه باشد به نحوی که برای شخص دارای مهارت عادی در فن مربوط واضح و کامل بوده و حداقل یک روش اجرایی برای اختراع ارائه کند.

الف- عنوان اختراع به گونه ای که در اظهارنامه ذکر گردیده است؛

ب- زمینه فنی اختراع مربوط (BACKGROUND OF ART) یا (FILED OF THE INVENTION)؛

ج- مشکل فنی و بیان اهداف اختراع؛

د- دانش فنی پیشین

ه- دانش موجود

و- توضیح اشکال، نقشه ها، نمودارها در صورت وجود،

به نحوی که یک متخصص در آن زمینه بتواند اختراع را درک و ارتباط اجزای آن را دریابد ارجاع به شماره هایی که برای بیان ویژگی های اختراع در نقشه آمده است الزامی است.

ز- بیان واضح و دقیق مزایای اختراع؛

ح- توضیح حداقل یک روش اجرایی برای به کارگیری اختراع؛

ت- ذکر صریح کاربرد صنعتی اختراع در صورتیکه ماهیت اختراع گویای این امر نباشد؛

### ادعای اختراع:

الف - ادعای اختراع باید صریح و منجز بوده و مشروط به تحقق شرایط خاص نباشد و در صورت عدم صراحت و شفافیت امکان سوءاستفاده و نقض حق در آینده برای مالک اختراع محتمل خواهد بود.

ب - اطلاعات مربوط به چگونگی ساخت و استفاده از اختراع باید در توصیف ذکر شود و در ادعاها نباید فراتر از اطلاعات توصیف، موارد بیان و ذکر شود.

ج - تعداد ادعاها باید معقول و متناسب باشد و در چارچوب اصل وحدت اختراع تنظیم شود ولیکن در بسیاری از کشورها در صورتیکه تعداد ادعاها از یک رقمی بالاتر رود بالتبع هزینه های بررسی آن نیز افزایش می یابد و باید با شماره گذاری تعداد ادعاها مشخص باشد.

د - ویژگی ها و مشخصه های فنی قابل حمایت با استفاده از جملات مثبت بیان شود؛ مفهوم مخالف این بند این است که نباید ویژگی های فنی در قالب جملات منفی بیان شود.

هـ - جز در موارد غیرقابل اجتناب از ارجاع به نقشه ها یا توصیف امتناع گردد و تا حد ممکن از به کار بردن عباراتی مانند «همانطور که در توصیف آمد» یا «همانطور که در نقشه ها نشان داده شده» خودداری شود و این بند در جهت بیان شفاف و منجز ادعاهای اختراع و تعیین قلمرو حق اختراع است و بکار بردن عبارات مبهم نمی تواند قابل اتکا و دفاع در قبال نقص حق اختراع به شمار رود.

و - در صورتیکه برای فهم ادعا ارجاع به نقشه ضرورت داشته باشد پس از بیان ادعا، شماره صفحه نقشه و علامت مشخص کننده آن در داخل پرانتز ذکر گردد، غالباً در ادعاها پس از ذکر عنصر اختراع و مشخصه فنی آن، برای درک و فهم بهتر اختراع ارجاع به شماره نقشه ای می شود که غالباً سمبل عددی است. برای مثال؛ جک هیدرولیکی (طبق نقشه شماره ۱) یا طوقه خارجی جک نقشه (۳) وسیله بالابرنده جک (طبقه نقشه ۴) نحوه اتصال طوقه خارجی جک با وسیله بالابرنده (نقشه ۶).. و حتی الامکان می توان از اطلاعات محاوره روز (عملی) برای تبیین مفاهیم ادعاها نیز استفاده کرد.

ز - مشتمل به شیوه اجرا و مزایای اختراع نباشد؛

اطلاعات اختراع که غالباً مبنای تحلیل اختراعات برای دستیابی به تکنولوژی قرار می گیرد اطلاعات منحصر به فرد و طبقه بندی و تفکیک شده است فلذا برای جلوگیری از اطاله کلام و ارائه مطالب تکراری برای تأکید بیشتر، این بند در تنظیم ادعادرآیین نامه مجدداً بیان گردیده است، چون مزایا و شیوه اجرا جای آن در توصیف است، البته قوانین ملی کشورها ممکن است در رویه جاری خود شیوه های مختلفی را در نظر گرفته و در بین آنها عمومیت یابد.

### خلاصه اختراع:

در خلاصه اختراع باید به شرح ذیل عمل شود:

۱- با عنوان اختراع شروع شود

۲- زمینه فنی که اختراع به آن تعلق دارد را تعیین کند تا در جستجوی سوابق اختراع ادعایی مورد استفاده قرار گیرد.

۳- مشکل فنی، اساس راه حل ارائه شده برای آن را و همچنین کاربرد یا کاربردهای اصلی اختراع را بطور اجمالی روشن نماید (چونکه در توصیف اختراع این موارد باید به تفصیل بیان شود)

۴- در صورت لزوم خلاصه اختراع باید مشتمل به فرمول های شیمیایی یا معادلات ریاضی باشد تا براساس آنها ویژگی های اختراع به بهترین شکل بیان شود.

۵- در صورتی که برای توضیح اختراع ارجاع به نقشه ضرورت داشته باشد، پس از توضیح خلاصه هر قسمت باید نشانه های ارجاع دهنده به هر یک از نقشه ها در داخل پرانتز ذکر گردد فلذا اگر برای بیان اجمالی اختراع مثالها یا نقشه ها مقتضی باشد باید ضمیمه شود.

۶- در خلاصه اختراع بیشتر باید برجستگیهای تکنیکی و فنی اختراع ذکر شود نه مزایا و ارزش اختراع

در قوانین ملی بسیاری از کشورها برای میزان و حجم مطالب خلاصه اختراع، معیار و محدودیت تعداد کلمات در نظر گرفته شده است و در کشور ما باید این بیان بین ۷۰ تا ۲۰۰ کلمه باشد. نقشه یا نقشه‌ها، در صورت لزوم

## مدارک مورد نیاز ثبت اختراع:

۱- توصیف اختراع

۲- ادعا یا ادعاهای اختراع

۳- خلاصه ای از توصیف اختراع

۴- نقشه یا نقشه‌ها در صورت لزوم

۵- مدارک مثبت هویت متقاضی و مخترع

۶- درخواست کتبی مبنی بر عدم ذکر اسم مخترع، چنانچه مخترع نخواهد اسم وی ذکر شود.

۷- مدارک مربوط به حق تقدم که همزمان باید با تسلیم اظهارنامه یا حداکثر ظرف ۱۵ روز از آن تاریخ تسلیم شود.

۸- رسید مربوط به پرداخت هزینه های قانونی

۹- مدارک نمایندگی در صورتی که تقاضا توسط نماینده قانونی بعمل آید.

۵- مدارک مثبت هویت متقاضی و مخترع

۶- درخواست کتبی مبنی بر عدم ذکر اسم مخترع، چنانچه مخترع نخواهد اسم وی ذکر شود

۷- مدارک مربوط به حق تقدم

متقاضیانی که بر طبق کنوانسیون پاریس و بموجب حق تقدم مقرر در آن تقاضای حق تقدم در قلمرو سرزمینی یکی از کشورهای عضو کنوانسیون پاریس رامینمایند باید این بند را رعایت کنند

تعیین طبقه اختراع براساس طبقه بندی بین المللی اختراع،

۸- رسید مربوط به پرداخت هزینه های قانونی

<p>نیازهای انسانی</p> <p>زیر بخش: کشاورزی</p> <p>زیربخش: مواد غذایی - تنباکو</p> <p>زیربخش: اقلام شخصی یا خانگی</p> <p>زیربخش: سلامتی و بهداشت، سرگرمی و تفریحات</p>	<p>بخش الف</p>
<p>انجام عملیات مختلف؛ حمل و نقل و ترابری</p> <p>زیربخش: جداسازی، مخلوط کردن</p> <p>زیربخش: عملیات مختلف شکل دادن</p> <p>زیربخش: چاپ و نشر</p> <p>زیربخش: حمل و نقل، ترابری</p> <p>زیربخش: فناوری ساختارهای ذره‌بینی، نانو فناوری</p>	<p>بخش ب</p>
<p>شیمی - متالورژی</p> <p>زیربخش: شیمی</p> <p>زیربخش: متالورژی</p>	<p>بخش ج:</p>
<p>منسوجات، کاغذ</p> <p>زیربخش: منسوجات یا سایر مواد قابل انعطاف که به صورت دیگری ارائه نمی‌شوند</p> <p>زیربخش: کاغذ</p>	<p>بخش د:</p>

بخش ه:	ساختمان ها و بناهای ثابت زیربخش: ساختمان زیربخش: حفاری زمین و صخره، استخراج معدن
بخش و:	مهندسی مکانیک، روشنایی، گرمایش و اسلحه ها و انفجار زیر بخش : انواع موتور یا پمپ زیربخش: مهندسی به مفهوم عام آن زیربخش: روشنایی، گرمایش زیربخش: انواع اسلحه، انفجار
بخش ز:	فیزیک زیربخش: وسایل زیربخش: صنعت هسته ای
بخش ح:	برق

- شرایط عمومی برای شرکت در بخش نوآوری و اختراعات دانش آموزی
- ثبت نام در سمینار علمی دانش از طریق وبسایت سمینار به آدرس [www.dsseminar.com](http://www.dsseminar.com)
- شرکت در این بخش برای کلیه دانش آموزان و جوانان پژوهشگر مجاز خواهد بود.
- حق مالکیت اثر کاملا باید حفظ و بنام شرکت کننده باشد
- شرکت در این بخش بصورت انفرادی و گروهی امکان پذیر است.

#### • قوانین این بخش

- ارائه اسناد مالکیت مادی و معنوی پروژه



ارائه گواهی ثبت اختراع	گواهی ها و استانداردهای ملی	ارائه پروتوتایپ و نمونه پیش ساخته شده	مبانی علمی و فناورانه پروژه	کاربرد پروژه و میزان بهره برداری	قابلیت ورود به بازار
۱۰	۱۰	۱۵	۱۰	۱۵	۱۰
کاتالوگ و Technical Data	ارائه اسناد روند پژوهش	Cost Efficiency بهره وری اقتصادی			مجموع امتیازات
۱۰	۱۰	۱۰			۱۰۰